

ДО ІСТОРІЇ ЛЕГЕНДАРНОГО КУТОВОГО ВАЛЕРІЯ ЛОБАНОВСЬКОГО

Лях-Породько Олексій

Національний університет фізичного виховання та спорту України, Київ

Анотація. Здійснено аналіз формування історичного контексту легендарного кутового Валерія Лобановського. Проаналізовано спогади очевидців майстерного виконання удару «сухий лист». З'ясовано, хто вплинув на Валерія Лобановського щодо виконання кутового удару.

Ключові слова: Лобановський, футбол, кутовий удар.

Вступ. Цьогоріч Валерію Васильовичу виповнилось би 85 років. Легенда українського та світового футболу. Він знаний як гравець та відомий як тренер. У час ігрової кар'єри Валерій Лобановський запам'ятався багатьма унікальними талантами. Одним з яких було феноменальне виконання кутового удару. Цей удар Лобановського отримав назви: «сухий лист», «Удар – пріма», «удар Лобановського». Й зараз футболісти намагаються виконати подібний удар. Тому актуальним є історичне спостереження та розвідка з якого моменту чи факту Лобановський захопився цим ударом, який є надскладним у технічному виконанні. Цікавим також є спогади очевидців та експертів про майстерність Валерія Лобановського у виконанні кутового удару.

Мета дослідження – здійснити аналіз та з'ясувати особливості історичного процесу формування легендарного кутового Лобановського.

Завдання дослідження:

1. На основі аналізу науково-методичної літератури, першоджерел та спогадів дослідити стан питання, що вивчається.

2. Виявити особливості формування легендарного кутового Лобановського в історичному контексті.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилися на основі пошуку, збору та систематизації інформації мережі Інтернет, аналізу першоджерел та спогадів.

Для вирішення поставлених завдань використовувались наступні **методи**: аналіз науково-методичної літератури, першоджерел та архівних фондів, описовий метод.

Результати дослідження та їх обговорення. «Сухий лист», «Кутовий Лобановського», «Удар – пріма» – це все про унікальний кутовий у виконанні легенди українського та світового футболу Валерія Васильовича Лобановського.

Цікавим є реакція футболістів та спогади фахівців й друзів про унікальний удар Валерія Лобановського. Наприклад, воротар збірної Швеції Арвідссон, після того як пропустив м'яч після подачі кутового Лобановським, прокоментував таке: «Удар пріма!» [6].

Своїми спогадами поділився випускник Київського політехнічного інституту В. Білоус: «Це був чорний день для футбольної команди електроакустичного факультету. Могутні теплотехніки буквально «висіли» на її воротах. Особливо докучав спритний рудий нападаючий. Він легко обходив лінію захисту, його удари по воротах були надзвичайно сильними і точними. З одинадцяти «сухих» голів він забив дев'ять. Звали «рудого» – Валерій Лобановський» [1]. На думку автора статті про Лобановського Любові Бакаєвої, свій знаменитий удар «сухий лист» він уперше почав тренувати на стадіоні КПІ. Хоча сам Лобановський у спогадах говорив дещо іншу інформацію. Далі автор пояснювала, що «Сухий лист» – це коли під час виконання кутового удару Лобановський надавав м'ячу обертання навколо похилої осі – в результаті шкіряна куля опускалася по складній дузі за спиною воротаря під поперечину воріт. Цей удар довгий час ніхто не міг повторити. Його так і назвали – «кутовий Лобановського» [1].

Знавець історії українського спорту Іван Яремко у своїх спогадах згадував наступне: «Добре пам'ятаю, наприклад, як у 1961-му на товариську зустріч

приїжджало київське Динамо, як Лобановський демонстрував свій «сухий лист» [4].

Журналіст Семен Случевський у своїх спогадах говорив таке: «Валерій Лобановський прямо із «корнера» забив 9 голів. Його учні – Буряк, Веремієв та Литовченко теж забивали так, але менше» [5]. Він зазначив, що одне з головних умінь Валерія Лобановського як футбольного гравця був «сухий лист» – це коли гравець, який подає кутовий, забиває прямим ударом гол.

У біографічній статті про Георгія Грамматикопуло розповідалось про те, що у 60-ті роки ХХ століття багато голів у ворота суперників із стандартного положення забивав динамівець Києва Валерій Лобановський. Саме цей удар спеціалісти назвали «сухий лист». М'яч підрізався таким чином, що він летів по дузі, а потім неочікувано, різко спускався за спиною воротаря і звісно опинявся у сітці. Це був гол. Про цей удар, вже через чимало років, писав сам Валерій Лобановський. Він стверджував, що над ударом «сухий лист» почав працювати у дитячій спортивній школі під впливом саме Георгія Грамматикопуло.

Ось як це було. Десь у 1954 році до Києва приїхала футбольна команда «Вікінг» (Данія). П'ятнадцятирічний Валерій побачив як Георгій Грамматикопуло подав кутовий, і різаний м'яч, обминувши всіх захисників і воротаря, опинився у воротах. Це настільки вразило юного Валерія, що він вирішив також навчитися такого футбольного мистецтва. Сам же Валерій Лобановський згадував цей момент так: «Над відпрацюванням кутового удару я почав працювати ще у дитячій спортивній школі. Прикладом для мене був Георгій Грамматикопуло. Я ніколи не забуду, як у міжнародному матчі з датською командою «Вікінг» Грамматикополо забив м'яч безпосередньо з кутового. Після цього я почав пробувати подавати кутові. Але я грав на позиції центрального форварда. Тому тренери мені заборонили подавати кутові, аргументуючи ти, що у мене високий зріст і я повинен використовувати його для гри головою у карному майданчику. У київській команді «Динамо», де я почав виступати з 1959 року, мене теж з початку поставили у центр. І також рекомендували використовувати високий зріст для гри головою, а не уходити на край подавати

кутові. Однак у позаминулому році (1961) мене перемістили на лівий фланг. Тепер я подаю кутові [2, с.6]. Далі Валерій Лобановський розповідав про те, що він працював над ударом з кутового не так ретельно раніше. Однак: «тепер я став серйозно звертати увагу на техніку виконання. Багато м'ячів пролітали на тренуваннях та в іграх над воротами. Але поступово все частіше мені вдавалося виконати удар так, щоб після нього виникали гострі ситуації біля воріт суперника. У 1960 році у матчі з «Нафтовиком» мені вдалося повторити те, що я побачив декілька років тому у Граматикопуло: безпосередньо з кутового забити м'яч у ворота» [2, с.6]. Також з подачі кутового Лобановським його одноклубники забивали десятки голів, вирішальних голів!

Футбольні експерти з розумінням ставились до наполегливості Лобановського й описували його незламність так: «парадоксально, але саме футбол дається йому найважче. Навіть для того щоб відпрацювати свій кутовий удар, той самий, який став одним із головних факторів у грі київського «Динамо», він повинен був вставати з ліжка за годину-півтора до загального підйому, щоб на одинці розрахувати розбіг, силу та напрямок удару. Він бив м'яча, потім біг за ним, знову ставив біля кутового прапорця, знову бив і знову біг за м'ячем» [3, с.9]. На жаль багато хто не вірив у майстерність та талант Лобановського. Але він не здавався. Його це не зупиняло.

Висновок. Отже, наполегливість Валерія Лобановського сприяло тому, що він удосконалив свою майстерність виконання кутового удару. З кутового Лобановський навіть забивав голи неодноразово. Зараз сучасні футболісти також вдаються до такого удару, наслідуючи Валерія Васильовича Лобановського.

Перспективи подальших досліджень передбачають детальний аналіз біографіє та спортивних досягнень Валерія Лобановського.

Список використаних джерел

1. Бакаєва Любов. В. Лобановський: Саме тоді, коли грав за збірну команду КШ, мене помітили і запросили до дублюючого складу київського «Динамо». Режим доступу: <https://kpi.ua/lobanovsky-about>

2. Лобановський Валерій. М'яч пішов на кутовий. *Футбол*. 1963. № 13.

С. 6.

3. Галинський Аркадій. Його давня мрія. *Футбол*. 1966. № 3. С. 8-9.

4. «Лобановський зиркнув спідлоба, але шарж підписав»: легенда спортивної журналістики про автограф Пеле, вплив на Броварського і подарунок від Юста. Режим доступу: <https://sport24.ua/uk/football/news/47032-lobanovskiy-zirknuv-spidloba-ale-sharzh-pidpisav-legenda-sportivnoyi-zhurnalistiki-pro-avtograf-pele-vpliv-na-brovarskogo-i-podarunok-vid-yusta>

5. Случевський Семен. Режим доступу: <https://sport.politeka.net/uk/383160-zhurnalist-semen-sluchevskiy-rasskazal-hto-valeriyu-lobanovskomu-pomeshalo-stat-vydayushchimsya-igrokom>

6. «Удар – пріма!». *Радянський спорт*. 1963. 23 травня. С. 4.